

Rapport Trendmonitoring Alblasserwaard 2023-2025

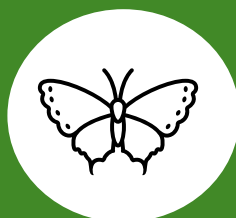
*Analyse dagvlinders, hommels en
libellen 2023-2025*

10 Februari 2026

Youri Siemer

Naturalis Biodiversity Center

Inhoudsopgave

Introductie	2
Methode	2
Resultaten	4
<i>Dagvlinders in de Alblasserwaard</i>	4
<i>Hommels in de Alblasserwaard</i>	7
<i>Libellen in de Alblasserwaard</i>	10
Evaluatie	13
Bijlage	14

Introductie

Dit rapport bevat de resultaten van de trendmonitoring die gedurende de periode 2023-2025 is uitgevoerd in het Living Lab Alblasserwaard. Dit Living Lab is, samen met het Living Lab Ooijpolder en Living Lab B7 (Bollenstreek), opgezet om onderzoek naar het herstel van biodiversiteit in landelijk gebied te bewerkstelligen. Deze Living Labs worden gefinancierd door de NWO/NWA en hebben als doel om een verbinding te maken tussen o.a. het Deltaplan Biodiversiteitsherstel, onderzoekende partijen in de regio (Naturalis, WUR etc.), beleidsmakers en vrijwilligers.

Na de toekenning in 2021 is begonnen met de uitwerking van een trendmonitoring binnen de Living Labs. Deze trendmonitoring is uitgevoerd om te onderzoeken hoe met insecten en habitats in een gebied gaat en hoe deze zich over meerdere jaren ontwikkelen. Daarvoor werden de dagvlinders, hommels, echte libellen en waterjuffers gemonitord, aan de hand van lopen van transecten. Deze soortgroepen zijn gekozen als indicator voor algehele insectendiversiteit, abundantie van bestuivers bestuivers en waterkwaliteit (via de libellen). Het opzetten en uitvoeren van de trendmonitoring is in de Alblasserwaard over het algemeen goed verlopen. Na 2022 is de uitvoering van de monitoring overgedragen aan de Living Lab partijen en heeft Naturalis deze verantwoordelijkheid op zich genomen. Dit rapport bevat de resultaten van de monitoring uit de periode 2023-2025.

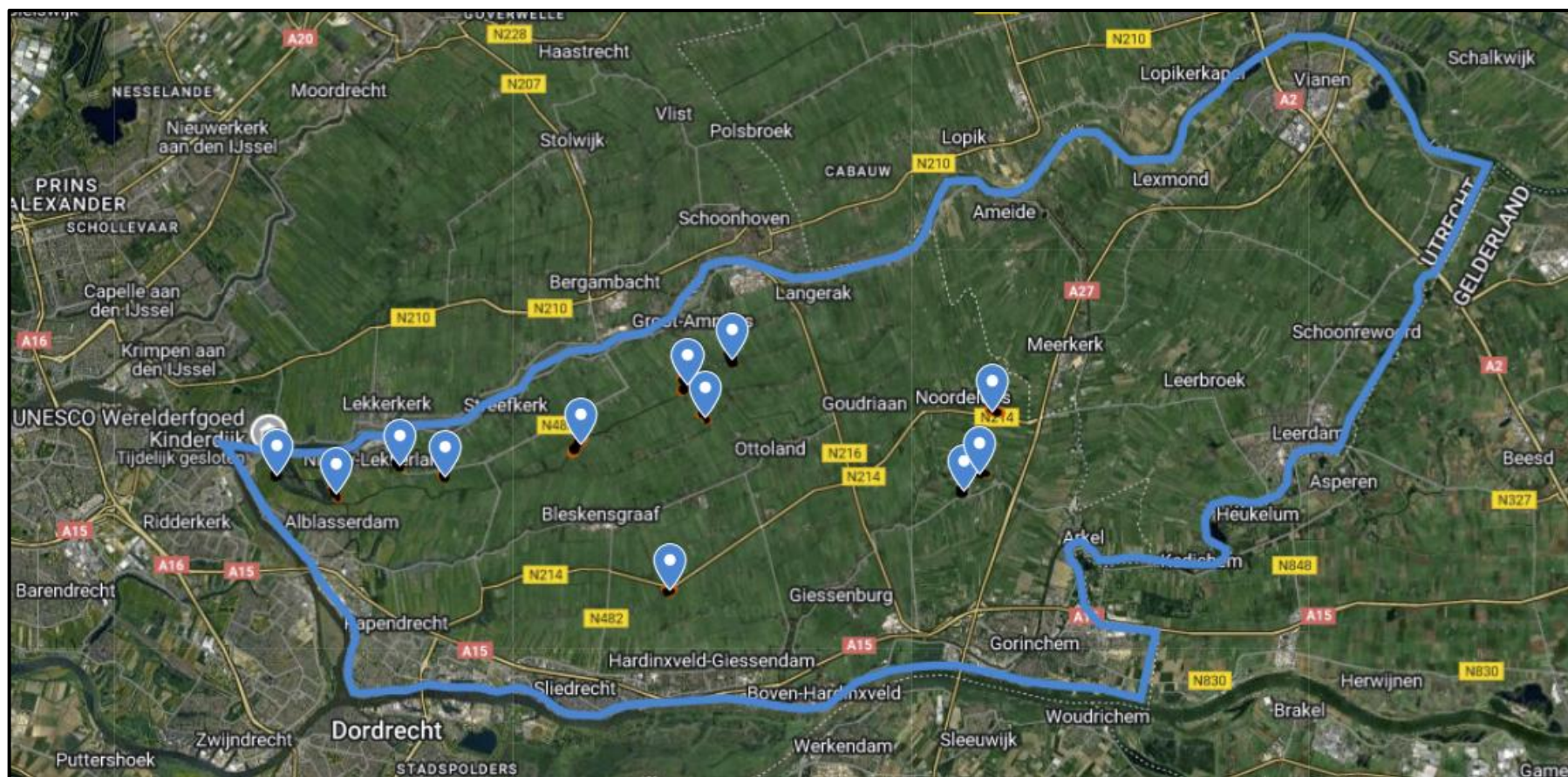
Methode

In totaal zijn er twaalf transecten in de Alblasserwaard uitgezet, zie figuur 1 en tabel 1 voor de ligging en beschrijving van deze locaties. De transecten zijn tussen de 350-500 meter lang en zijn tijdens de monitoring opgedeeld in kleinere segmenten van 50 meter. Bij het bepalen van de transecten is erop gericht om zoveel mogelijk kenmerkende landschappen van dit gebied mee te nemen. Zo zijn er transecten uitgelegd langs agrarische percelen en slootranden, maar ook in de Natura-2000 gebieden.

Elk transect is tussen eind april en begin september iedere twee weken bezocht, in totaal 7 à 8 keer per jaar. Ter plaatse werd ieder transect op rustig tempo doorlopen op zoek naar dagvlinders, hommels, echte libellen en waterjuffers. Indien een van deze soortgroepen werd waargenomen, werd het individu op soort gedetermineerd en het aantal van die waargenomen soort per sectie genoteerd. Daarnaast werd iedere vier weken het aantal bloemen langs het transect bijgehouden. Transect 12 is er in 2024 nieuw bijgekomen en is in 2023 dus niet gemonitord.

Tabel 1 Overzicht van de twaalf monitoringslocaties

Transect	Locatie	Lengte	Omschrijving
1	Kinderdijk	320	Natuura-2000 gebied
2	Nieuw-Lekkerland	400	Extensief beheerd grasland
3	Nieuw-Lekkerland	300	Extensief beheerde boomgaard
4	Nieuw-Lekkerland	400	Biologische melkveehouderij
5	Brandwijk	450	Natura-200 Donkse Laagten
6	Brandwijk	400	Biologische melkveehouderij
7	Streefkerk	450	Dijktaud en griendgrens
8	Groot-Amers	375	Brede wegberm
9	Hoornaar	350	Dorpsparkje
10	Hoornaar	500	Kruidenrijk grasland naast vaart
11	Noordeloos	400	Intensief beheerd grasland
12	Wijngaarden	450	Natuurlijk beheerd grasland/bosgebied

Figuur 1 Overzicht van de twaalf monitoringslocaties in de Alblasserwaard

Resultaten

Dagvlinders in de Alblasserwaard

In de periode 2023-2025 werden er 17 van de 53 Nederlandse dagvlindersoorten waargenomen in de Alblasserwaard (tabel 2). In 2023 werden er 10 soorten dagvlinders (855 individuen) waargenomen, in 2024 13 soorten (1141 individuen) en in 2025 16 soorten (843 individuen). In 2024 werden er dus bijna 300 meer individuen aangetroffen dan in het jaar ervoor, terwijl het aantal getelde dagvlinders in 2025 weer vergelijkbaar was met het eerste meetjaar. Deze verhoging in 2024 was met name te danken aan een enorme uitschieter van het aantal dagpauwogen in juni (figuur 3), die in de andere twee meetjaren niet werd gezien. Deze piek in juni buiten beschouwing gelaten, was de algemene dagvlindertrend in 2024 wel vergelijkbaar met 2023 en 2025.

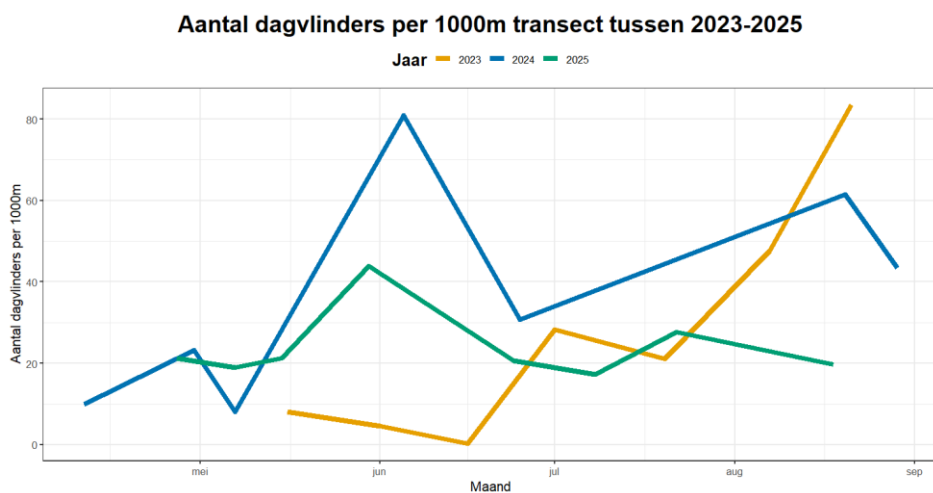
Vijf van de waargenomen soorten zijn typische boerenlandvlinders; argusvlinder, icarusblauwtje, klein geaderd witje, hooibeestje en oranjetipje. Opvallend is dat de argusvlinder, een typische "Alblasserwaard"-soort, slechts zeven keer is waargenomen in 2024 (tabel 2), terwijl deze (met name) in 2023 en in 2025 een stuk meer gezien werd. In 2024 leek met name de tweede generatie aan het einde van de zomer te ontbreken (figuur 2). Aan de andere kant viel op dat het klein geaderd witje in 2024 drie keer zo vaak was gezien dan in 2023, terwijl het aantal tellingen van 2025 tussen beide jaren in lag (tabel 2). Andere typische boerenlandvlinders zijn niet waargenomen.

De meest waargenomen dagvlindersoorten van de afgelopen drie jaar zijn het klein koolwitje (930 keer), dagpauwoog (787 keer) en het klein geaderd witje (323 keer) (tabel 2). Over het algemeen is de seizoensdynamiek van de meest gevonden soorten dagvlinders vergelijkbaar over de drie meetjaren (figuur 2). Aan het eind van de zomer zijn er wel wat kleine verschillen in de soortverhoudingen te zien. In 2023 lieten groot koolwitje, klein koolwitje en kleine vos een piek zien in augustus, terwijl dit in 2024 juist het geval was voor bont zandoogje en klein geaderd witje (figuur 2). Aan het einde van de zomer van 2025 kende groot koolwitje een stijging in waarnemingen ten opzichte van de voorgaande jaren. Ook viel dat jaar op dat landkaartje relatief veel gezien werd ten opzichte van de voorgaande jaren. Deze "piek" werd niet gezien in 2024 en in 2023 werd deze soort helemaal niet gezien. Landkaartje werd vooral aangetroffen bij het transect in de Donkse Laagten en natuurgebied kraaienbos, wat overeenkomt met de voorkeur van de soort voor ruigten en graslanden in de buurt van vochtige bossen.

Dagvlinders zijn vaak afhankelijk van specifieke waardplanten voor voedsel. Zo is het bont zandoogje aan grassen gebonden, het klein- en groot koolwitje aan soorten uit de koolfamilie en soorten als dagpauwoog, kleine vos, atalanta en distelvlinder aan brandnetel of distels. De beschikbaarheid van deze planten als voedselbronnen is essentieel voor de aanwezigheid van dagvlinders op een locatie. Relatief weinig (verschillende soorten) bloeiende planten in het gebied beperkt waarschijnlijk ook het voorkomen van vlinders. De oorzaak hiervan is niet alleen het algehele aanbod aan bloemrijke habitats, maar vooral ook door te veel, te vaak en te compleet maaien. Heterogeniteit in landschappen langs een transect is dan ook belangrijk voor een variatie aan dagvlinders, wat ook wordt gereflecteerd door de transecten in de Alblasserwaard die het relatief goed doen. Dit benadrukt ook het belang van passend beheer voor dagvlinders, waarbij de beschikbaarheid van waardplanten gedurende het seizoen wordt gewaarborgd.

Tabel 2 Aantal exemplaren van alle waargenomen dagvlindersoorten in de periode 2023-2025 per transect

Transect	1			2			3			4			5			6			7			8			9			10			11			12		Totaal			
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2024	2025	2023	2024	2025	Totaal			
Argusvlinder	1			1		1		1	3	4	2	8	38		5	8		7	38	3	20	12		10	7		2	2		1		1	1		1	111	7	59	177
Atalanta	3		2	2	3	6	2		4	9	6	8	15	2	5	4	11	4	6	4	3		2	4		3	1		1	1	1			5	3	42	37	41	120
Bont zandoogje						1	2	3	2	12	6	17	4	10	9		7	45			8	1	3	13		10	10			1	2	2	1	9	7	21	50	114	185
Boomblauwtje																																	1		0	0	1	1	
Citroenvlinder														1																		1	1	0	2	1	3		
Dagpauwoog	2	1	2		5	2	1	1	1	7	357	4	1	104	163	3		1	27	15	2		23		1		4				1	2		56	1	43	564	180	787
Distelvlinder												1			1	2		1																	2	0	3	5	
Gehakkelde aurelia											1																						2		0	1	2	3	
Groot koolwitje	1		1	1		1			1	4	2	5		1	9			4	2	1	19	7	1	20	5	1	3	1	1	4	1			9	16	22	16	83	121
Hooibeestje																															1					0	1	0	1
Icarusblauwtje																	1	1					1				1								1	0	3	4	
Klein geaderd witje		1	6	3	4	14	3		6	13	16	16	6	40	12	5	5	4	23	12	6		10	6			1		35	9	5	5	7	24	26	58	152	113	323
Klein koolwitje	5	3	1	8	4	7	6	5	6	79	44	15	133	42	25	28	10	19	83	40	20	64	34	24	22	14	7	56	28	4	26	11	3	31	23	510	266	154	930
Kleine vos			1			1	1		1	8	4	11	31	2	2	4	10	4	1	4	1			12			1			3			1	1	1	45	21	39	105
Kleine vuurvinder						3						1			1						3			5					8					2		0	0	23	23
Landkaartje									1			1		7	15											1							3	3	0	10	21	31	
Oranjetipje														6	3						1										1		7	2	0	14	6	20	
Totaal	12	5	13	15	16	36	15	10	25	136	438	87	228	215	250	54	43	90	181	79	83	84	73	95	35	28	30	59	65	32	36	23	13	146	89	855	1141	843	2839

Figuur 2 Het aantal dagvlinders per 1000 meter transect voor 2023 (oranje), 2024 (blauw) en 2025 (groen)

Aantallen van 9 dagvlindersoorten tussen 2023-2025

Figuur 3 Het aantal dagvlinders per 1000 meter transect voor 2023 (oranje), 2024 (blauw) en 2025 (groen) voor de negen meest waargenomen soorten

Hommels in de Alblasserwaard

In totaal zijn 6 van de 29 Nederlandse hommelsorten waargenomen in de periode 2023-2025 in de Alblasserwaard (tabel 3). In zowel 2023 als 2025 ging het hierbij om de soorten: aardhommel, akkerhommel, boomhommel, steenhommel, tuinhommel en weidehommel. In 2024 werd alleen de boomhommel niet gezien. Al deze soorten zijn algemene soorten in Nederland. Opvallend is de flinke daling in het totaal aantal getelde hommels sinds 2023. Waar in 2023 nog 1280 individuen werden waargenomen, waren dit er in 2024 slechts 369 en in 2025 werden er 405 exemplaren geteld.

Deze vermindering kan worden verklaard door het relatief lage aantal akkerhommels in 2024 en 2025. In alle jaargangen was de akkerhommels veruit de meest getelde soort (tabel 3), maar in 2024 en 2025 werden er maar zo'n ~30% van het totale aantal akkerhommels in 2023 geteld. Met name de piek in juli en begin augustus leek deze jaren te ontbreken, terwijl deze in 2023 wel duidelijk te zien was. In 2024 kwam dit mede doordat de hommels bij een aantal transecten niet geteld waren, wat het lastig maakt of deze daling ten opzichte van 2023 een ecologische reden had. In 2025 zijn alle transecten echter wel volgens planning gelopen. Het feit dat er in 2025 weer relatief weinig hommels werden waargenomen ten opzichte van 2023 maakt dit wel zorgelijk.

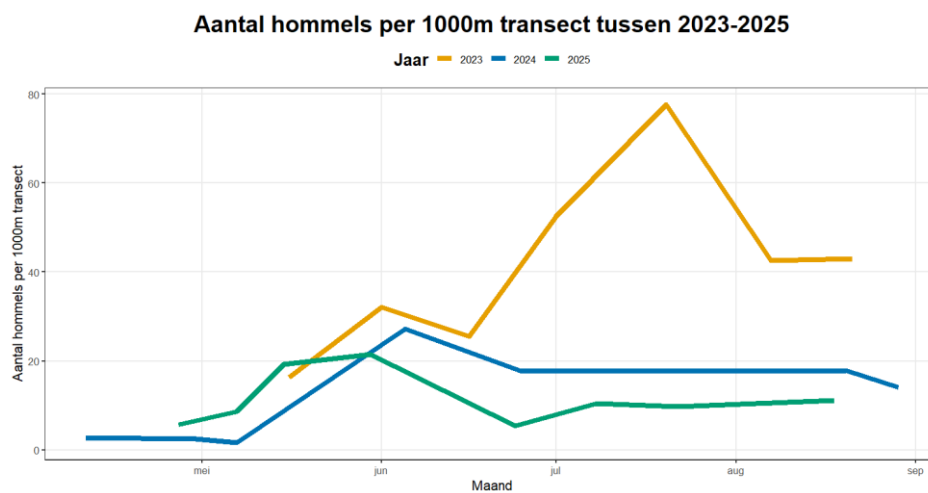
Ook bij de aardhommel, de op-een-na vaakst getelde soort in de monitoring, is deze ontwikkeling te zien. In 2024 werden er een stuk minder aardhommels geteld en ontbreekt de piek in augustus. In 2025 is deze piek in augustus wel te zien, maar is deze een stuk lager dan in 2023. Verder valt op dat de aardhommel en de akkerhommel ook in het voorjaar van 2024 minder werd waargenomen dan de andere twee meetjaren. Dit kan mogelijk worden verklaard door het natte en koude voorjaar, wat ook landelijk zorgde voor lage hommeltellingen.

Voor de overige vier soorten is het lastig om uitspraken te doen over trends, doordat sommige soorten slechts een handjevol keren werden aangetroffen en mede daardoor sterk overlappen. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de tuinhommel en de weidehommel (figuur 5). Opvallend is wel de piek in het aantal steenhommels in het voorjaar van 2025, wat in 2023 en 2024 niet werd gezien (figuur 5). De steenhommel in 2025 vooral gezien in transect 10, een kruidenrijke grasland perceel in Hoornaar. Deze soort komt voor in open, bloemrijke landschappen, wat deze locatie in Hoornaar een gunstige locatie maakt. Het aantal tellingen bleef wel beperkt tot het voorjaar, in de zomer van 2025 werd de soort hier bijna niet gezien. Dit kan worden verklaard doordat het perceel op een gegeven moment is gemaaid.

Ten slotte is er ook een flinke spreiding te zien in het aantal hommels per transect. Zo zijn transecten 1 (Kinderdijk), 5 (Donkse Laagten), 7 (Bos Fortweg) en 8 (brede wegberm bij Groot-Ammers) succesvol. Transect 2, 3 en 11 kenden juist weer erg weinig hommelswaarnemingen. Deze spreiding in succesvolle transecten werd in alle drie de jaargangen teruggezien. Dit kan gerelateerd worden aan het aanbod en diversiteit in bloemen. Daar waar de succesvolle transecten vaak een grote diversiteit en hoeveelheid aan bloemen kennen (zie bijlage), zie je bij de mindere goed scorende transecten vaak homogeniteit in bloemen die tevens niet geschikt zijn voor bestuiving door hommels, zoals boterbloemen. Het inzetten op een diverse bloemrijke vegetatie, met name in berm en overgangszones is van groot belang voor het ondersteunen van hommelpopulaties in het gebied, zowel voor het behoud van algemene soorten als minder talrijke soorten.

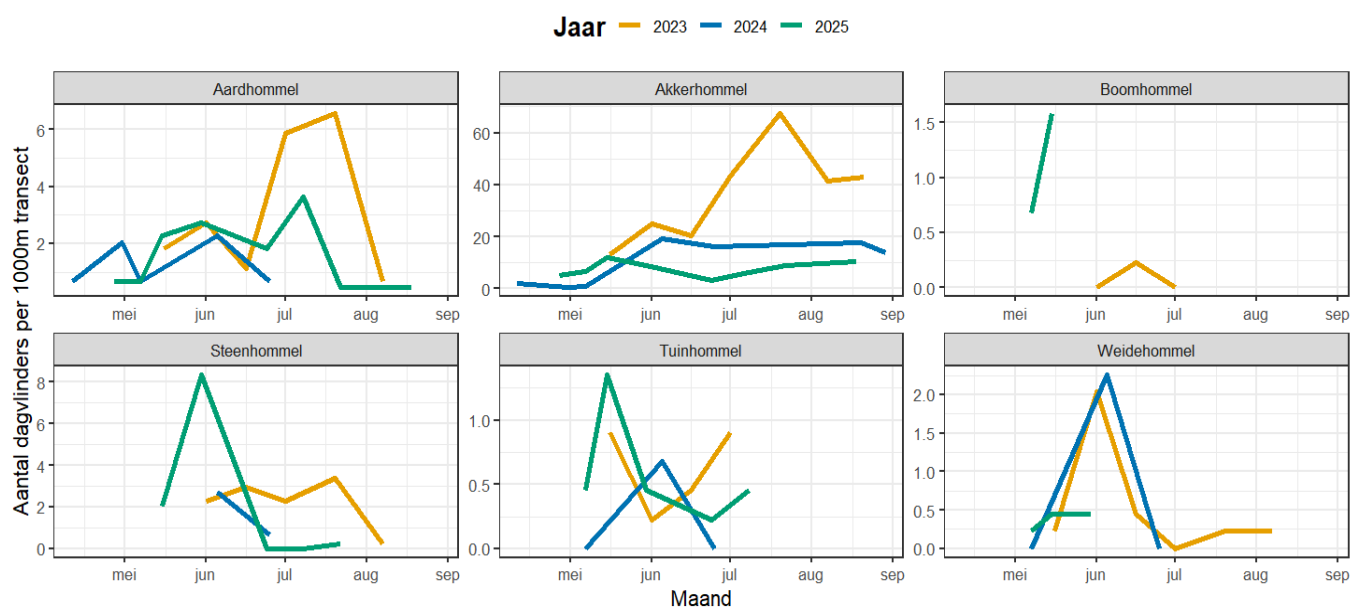
Tabel 3 Aantal exemplaren van alle waargenomen hommelse soorten in de periode 2023-2025 per transect

Transect	1			2			3			4			5			6			7			8			9			10			11			12		Totaal				
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2024	2025	2023	2024	2025	Totaal				
Aardhommel	27	5	14	16	2	20	5	1	2	5	1	3	6	9	2	9	2	2	10		2	2	4	4	3	2	2		1	5				1		83	28	56	111	
Akkerhommel	131	40	39	22	6	10	21	2	4	54	7	12	201	82	25	46	16	15	326	41	82	163	62	37	87	7	18	66	21	9	5			29	23	1122	313	274	1435	
Boomhommel	1		1														8			1														1	0	10	11			
Steenhommel	24	1		1		3	2					3			5				1	1		2		1	14	7	1	5	2	33				4	1	49	15	47	64	
Tuinhommel	1						1						2		2			1	5		3	1		2							1			3	5	11	3	13	14	
Weidehommel	4	2	2								1			4					5		2	1	2	1	3			1						1		14	10	5	24	
Totaal	188	48	56	39	8	33	29	3	6	59	9	18	209	95	34	55	18	26	347	42	90	169	68	45	107	16	21	72	24	47	6	0	0	38	29	1280	369	405	2054	

Figuur 4 Het aantal hommels per 1000 meter transect voor 2023 (oranje), 2024 (blauw) en 2025 (groen)

Aantallen van 6 hommelsoorten tussen 2023-2025

Figuur 5 Het aantal hommels per 1000 meter transect voor 2023 (oranje), 2024 (blauw) en 2025 (groen) voor de zes waargenomen soorten

Libellen in de Alblasserwaard

In totaal zijn er in de transecten in de Alblasserwaard 22 libellensoorten waargenomen in de periode 2023-2025 (tabel 4), onderverdeeld in 12 echte libellen en 10 waterjuffersoorten. Omdat libellen soms niet gevangen konden worden voor determinatie werd ook incidenteel "*Libelle sp.*" of "*Heidelibel spec.*" genoteerd, om te kunnen benadrukken dat er wel een individu gezien was. In 2023 werden er 19 soorten libellen waargenomen (3885 individuen), in 2024 waren dit er slechts 14 (1154 individuen) en in 2025 13 soorten (1630 individuen).

Opvallend is de flinke daling in het totaal aantal exemplaren en ook de daling in het aantal soorten ten opzichte van 2023. Dit kan worden verklaard doordat een aantal soorten die in 2023 nog werden gezien, ontbraken in de jaren erna. Dit was bijvoorbeeld het geval voor de blauwe breedscheenjuffer, gewone pantserjuffer en de vuurlibel. De enige soort die in 2024 'nieuw' werd gezien ten opzichte van 2023, is de vuurjuffer. Dit is te verklaren doordat deze soort uitsluitend in transect 12 is waargenomen, welke in 2023 nog niet werd gemonitord. In 2025 werd de tengere grasjuffer en de zwervende heidelibel voor het eerst gezien, maar ontbrak bijvoorbeeld de paardenbijter, bruinrode heidelibel en de vroege glazenmaker ten opzichte van de voorgaande jaren.

Met afstand de meest voorkomende libellensoorten van de afgelopen drie jaar zijn het lantaarntje (5214 keer) en de gewone oeverlibel (717 keer) exemplaren, twee zeer algemene soorten in Nederland. De vermindering in het totaal aantal individuen in 2024 en 2025 is dan ook deels te danken aan deze soorten, die deze jaren een heel stuk minder werden geteld. Waar het lantaarntje in 2023 ruim 3000 keer gezien werd, was dit in 2024 slechts een kwart van dit aantal en in 2025 ongeveer de helft (tabel 4 en figuur 4). Andere soorten die relatief vaak werden aangetroffen in de Alblasserwaard zijn de grote roodoogjuffer (185 keer), variabele waterjuffer (139 keer) en de bruine korenbout (82 keer). Opvallend is dat ook deze soorten in 2024 en 2025 een stuk minder werden gezien dan in het eerste meetjaar.

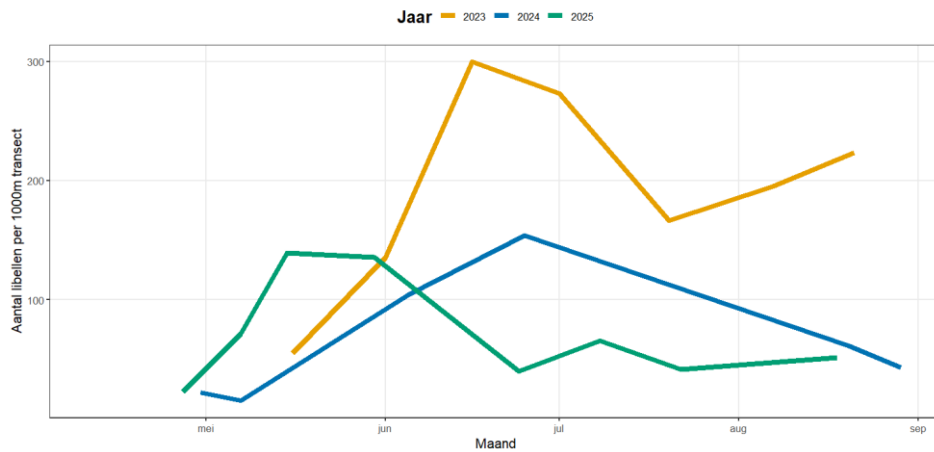
Als je kijkt naar de vliegtijden van libellen heb je grofweg twee groepen: soorten die in het voorjaar vliegen en soorten die in de late zomer vliegen. In de Alblasserwaard, zijn de soorten die in het voorjaar vliegen voornamelijk de bruine korenbout, grote roodoogjuffer, variabele waterjuffer, viervlek en de gewone oeverlibel. De bruinrode heidelibel en paardenbijter zijn soorten die pas later in de zomer gezien worden. Opvallend is dat in de zomer van 2025 een stuk minder individuen werden waargenomen dan in voorgaande jaren (figuur 4). Dit kan te maken hebben met een droge zomer, wat van invloed is op de larvale ontwikkeling van de libellen, maar dit is toch een verontrustende waarneming.

De afname in het aantal libellen die in deze monitoring gezien werd is dus wel zorgwekkend en moet goed in de gaten gehouden worden. Daarnaast is het verontrustend dat typische laagveenweide soorten, zoals groene glazenmaker, variabele waterjuffer en bruine korenbout in 2024 en 2025 helemaal niet, of in veel mindere mate ten opzichte van 2023 werden waargenomen (tabel 4). Op een goede libellenroute in natuurgebied mag je gemiddeld 15 soorten verwachten. In de Alblasserwaard ligt dit aantal aanzienlijk lager, wat ook te verwachten is in agrarisch gebied, omdat de waterkwaliteit in dit soort gebieden vaak slechter is dan in natuurgebieden. De Alblasserwaard is een typisch veenweidegebied, welke met hun vele sloten een belangrijk gebied is voor libellen. Helaas gaan veel libellen in West-Nederland achteruit door een combinatie van matige tot slechte waterkwaliteit, de invloed van invasieve exoten (vooral rivierkreeften) op de waterplanten onder water, en uitbreiding van bebouwd gebied. Dit benadrukt het belang van gericht beheer en de bescherming van een goede waterkwaliteit om geschikte leefgebieden voor libellen in de Alblasserwaard te behouden en te versterken.

Tabel 4 Aantal exemplaren van alle waargenomen libellensoorten in de periode 2023-2025 per transect

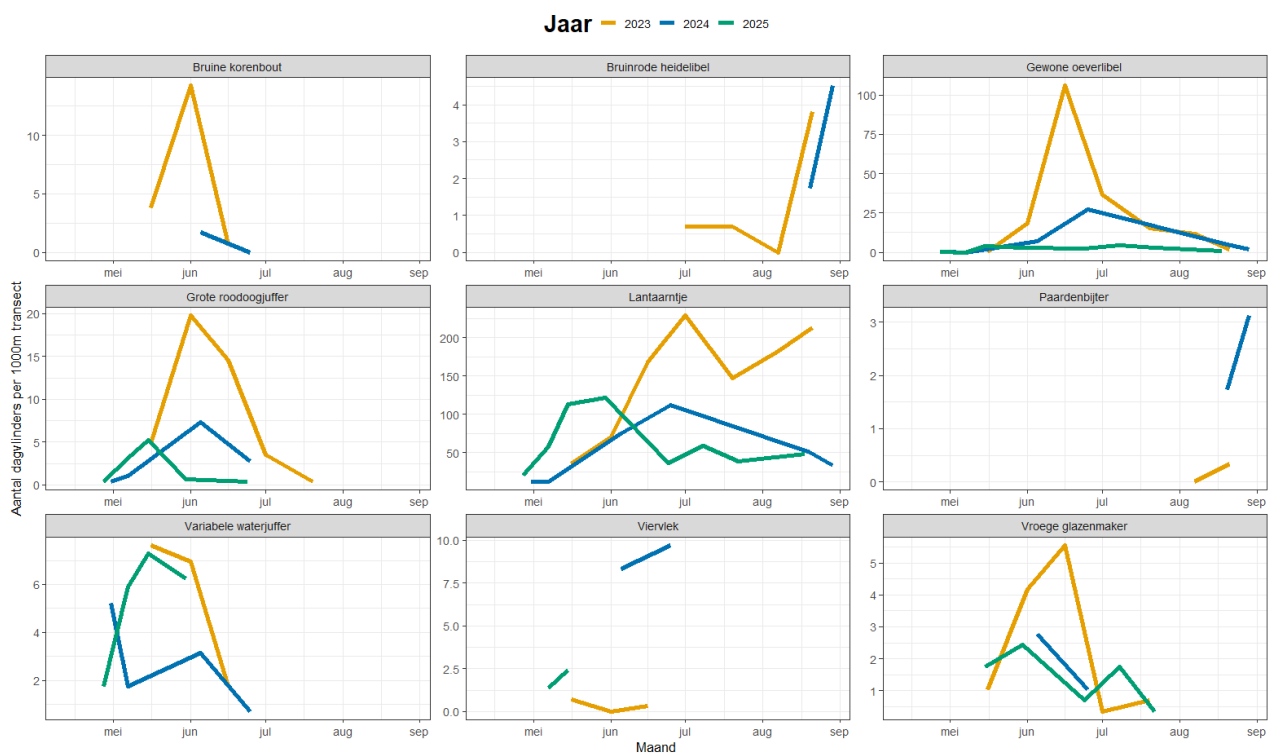
Transect	1			2			3			4			5			6			7			8			9			10			11			12		Totaal			
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2024	2025	2023	2024	2025	Totaal			
Blauwe breed-scheenjuffer																										1								1	0	0	1		
Bloedrode heidelibel				2						1																					5	1	2	6	1	9			
Bruine korenbout						1			1			2	3		4				44		13	4		1			3		1			5		54	5	23	82		
Bruinrode heidelibel				1			4	1		1	1		7						2				1	5		3		1	3			11		15	18	0	33		
Gewone oeverlibel	20	4		86	16	9	46	7	7	47	20	7	61	3	3	10		4	159	14	3	18	5		44	4		48	17		7	2		26	12	546	118	53	717
Gewone pantserjuffer																								1										1	0	0	1		
Glassnijder						1															2	1												1	0	3	4		
Grote keizerlibel				1				1		1			1											1	1			1				1		4	3	1	8		
Grote roodoogjuffer							3	2					26	1				2	12	3	5	11	1	1	22	2	3	18	4	1	32	13	1	7	2	124	33	28	185
Heidelibel spec.																							1		1							2		0	1	3	4		
Houtpantserjuffer										4			6												1				1			1		11	2	0	13		
Kleine roodoogjuffer										1			2						1			2												6	0	0	6		
Lantaarntje	205	44	241	271	62	197	256	210	71	114	24	68	697	121	249	81	18	56	265	86	143	406	46	161	214	29	65	214	77	83	293	67	38	75	55	3016	859	1427	5302
Libelle spec.						1			1			1			3						1			1										0	0	8	8		
Paardenbijter											3			2					1									3				6		1	14	0	15		
Platbuik																			3		2											2		3	0	4	7		
Steenrode heidelibel							3						4		1				2					3								1		9	0	5	14		
Tengere grasjuffer																													1						0	0	1	1	
Variabele waterjuffer	21	4	27	3	4	7	1				1		8	16		11		1			3	2					1				1		5	10	47	31	61	139	
Viervlek								1		1			2																			50	11	3	51	11	65		
Vroege glazenmaker	1		3	4		6	1		1	2		2	2	1	2				11	1					6	2		5	3	1	2	2		2	5	34	11	0	45
Vuurjuffer			1																													2			0	2	0	2	
Vuurlibel				5															1			1													7	0	0	7	
Zwervende heidelibel																								1												0	0	1	1
Totaal	247	52	272	373	82	222	314	222	83	171	50	82	819	144	284	102	18	63	501	104	172	445	53	174	288	43	68	290	106	90	335	85	39	195	102	3885	1154	1630	6669

Aantal libellen per 1000m transect tussen 2023-2025

Figuur 6 Het aantal libellen per 1000 meter transect voor 2023 (oranje), 2024 (blauw) en 2025 (groen)

Aantallen van 9 libellensoorten tussen 2023-2025

Figuur 7 Het aantal libellen per 1000 meter transect voor 2023 (oranje), 2024 (blauw) en 2025 (groen) voor de negen meest waargenomen soorten

Evaluatie

Voor alle drie de soortgroepen is te zien dat de variatie tussen de jaren groot kan zijn. Over het algemeen komen de ontwikkelingen in dit rapport overeen met landelijke trends. Zo was 2024 bijvoorbeeld een historisch slecht vlinderjaar (De Vlinderstichting). Toch werden er een aantal zorgelijke ontwikkelingen waargenomen. Vooral voor de hommels en libellen werd tussen 2023 en 2025 een afnemend aantal individuen gezien en lieten meerdere individuele soorten afnemende trends zien. De dagvlinders waren iets stabiel, maar ook binnen deze soortgroep hadden bepaalde soorten het lastig. Transecten waar veel individuen en verschillende soorten werden waargenomen, zijn over het algemeen transecten in/nabij natuurgebieden of transecten die een relatief hogere heterogeniteit aan habitats en bloemen kennen. Dit benadrukt het belang van deze locaties voor de gemonitorde soortgroepen in de Alblasserwaard cruciaal voor het behoud van de huidige diversiteit. Tegelijkertijd bieden deze locaties wellicht ook kansen om de staat van de biodiversiteit in de rest van het gebied verder te versterken, via bijvoorbeeld ecologische verbindingen.

Transecten die minder goed scoren, zijn locaties met een laag bloemaanbod, weinig heterogeniteit in habitats en worden relatief vaak verstoord worden, o.a. door beheersmaatregelen. Dit komt overeen met de verwachtingen vooraf, maar tonen wel aan hoe groot de verschillen tussen transecten kunnen zijn en dat de biodiversiteit in de Alblasserwaard onder druk staat. Dagvlinders, hommels en libellensoorten zijn gevoelig zijn voor verandering in beheer, hydrologie en klimaat, wat ook terug te zien was in deze trendmonitoring. Op locaties waar nu minder dagvlinders, hommels en libellen werden geteld liggen wellicht kansen om de biodiversiteit in het gebied verder te versterken. Dit kan door bijvoorbeeld het toevoegen van vegetatieve landschapsstructuren zoals kruidenrijke bloemstroken of heggen, in combinatie met (lokale) beheersmaatregelen, bijvoorbeeld gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit en een afwisselend maaibeheer. Met de resultaten van deze monitoring kunnen mogelijk de condities in bepaalde drukgebieden worden bijgeschaafd om het potentieel voor specifieke doelsoorten, zowel algemeen als kwetsbaar, te vergroten. Condities zijn immers maakbaar en het voorkomen van soorten onvoorspelbaar, maar de aanwezigheid van soorten zegt iets over de lokale natuurwaarden.

Na het opstarten is de trendmonitoring in de Alblasserwaard over het algemeen goed verlopen, maar er zijn wel enkele verbeterpunten. Allereerst was het lopen van de transecten gelopen zijn soms wat inconsistent. Dit komt o.a. door het verschuiven van de verantwoordelijkheid van de uitvoering onder meerdere personen, wat de continuïteit van monitoring niet altijd ten goede kwam. Zo duurde één complete monitoringsronde soms wel 1,5 week of werd er voor langere tijd niet geteld. Daarnaast maakte de afwisselende lengte van de transecten de analyse enigszins lastig, terwijl sommige transecten makkelijk hadden kunnen worden doorgetrokken tot 500 meter. Ten slotte is drie jaar nog steeds relatief kort voor een trendmonitoring, wat het soms lastig maakt om te zeggen of er echt sprake is van een trend. Desalniettemin is het monitoren essentieel voor het evalueren van de biodiversiteit in het veenweidegebied, door zowel de toenemende druk op de stand van natuur en biodiversiteit, als de efficiënte besteding van het agrarisch natuurbeheer. Het concept trendmonitoring is daar uitermate geschikt voor, omdat een gebied zo systematisch kan worden gemonitord. In dit kader wordt deze monitoring in de toekomst ook uitgebreid onder het gebiedsbod Groenblauwe Dooradering Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (GBDA).

Tot slot willen wij alle contactpersonen uit de regio, waardoor wij op de twaalf locaties hebben kunnen monitoren, bedanken voor de medewerking.

Bijlage

*Aantal bloemen per transect**

Datum Transect	2023	2024			2025				Totaal
	Datum varieert	30-4	6-6	21-8	30-5	24-6	22-7	18-8	
Transect 1	55	109	89	110	162	48	133	95	801
Transect 2	33	87	58	48	123	39	56	61	505
Transect 3	8	19	14	8	14	4	18	3	88
Transect 4	71	68	37	45	111	52	66	44	494
Transect 5	38	181	112	95	108	11	64	29	638
Transect 6	67	167	100	49	122	73	57	40	675
Transect 7	75	185	143	0	115	18	99	114	749
Transect 8	13	138	53	81	39	69	78	61	532
Transect 9	53	71	70	24	77	32	60	11	398
Transect 10	31	123	70	63	107	20	22	25	461
Transect 11	17	62	68	32	70	36	5	4	294
Transect 12	71	173	124	52	190	70	64	58	802
Totaal	532	1385	938	607	1238	472	722	545	6439

* Het aantal bloemen werd, per sectie en per soort, genoteerd volgens de volgende classificatie: 1 = Weinig (1-10 per sectie); 2 = Regelmatig (11-50 per sectie); 3 = Veel (51-500 per sectie); 4 = Zeer veel (> 500 per sectie). De getallen in bovenstaande tabel zijn dus totaalwaardes van deze classificatie.